SLOVENSKÁ REPUBLIKA

NÁLEZ

Ústavného súdu Slovenskej republiky

V mene Slovenskej republiky

IV. ÚS 297/2024-31

Ústavný súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedu senátu Libora Duľu a sudcov Ladislava Duditša (sudca spravodajca) a Rastislava Kaššáka v konaní podľa čl. 127 Ústavy Slovenskej republiky o ústavnej sťažnosti sťažovateľa [redacted], zastúpeného Mgr. Petrom Troščákom, advokátom, Hlavná 50, Prešov, proti postupu Okresného súdu Bardejov v konaní vedenom pod sp. zn. 2T/131/2019 takto

r o z h o d o l :

Ústavnej sťažnosti **n e v y h o v u j e .**

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavná sťažnosť sťažovateľa, skutkový stav veci a argumentácia sťažovateľa

1. Sťažovateľ sa ústavnou sťažnosťou doručenou ústavnému súdu 2. júna 2024 domáha vyslovenia porušenia svojho základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prieťahov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a svojho práva na prejednanie záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) postupom okresného súdu v konaní vedenom pod sp. zn. 2T/131/2019. Navrhuje, aby ústavný súd prikázal okresnému súdu konať v napadnutom konaní bez zbytočných prieťahov. Zároveň žiada o priznanie finančného zadosťučinenia v sume 5 000 eur a náhrady trov konania.

2. Z ústavnej sťažnosti a jej príloh vyplýva, že uznesením Okresného riaditeľstva Policajného zboru Bardejov ČVS: ORP-203/VYS-BJ-2018 z 21. augusta 2018 bolo sťažovateľovi vznesené obvinenie pre zločin nedovoleného ozbrojovania a obchodovania so zbraňami podľa § 294 ods. 1 a 2 Trestného zákona. Prokurátor Okresnej prokuratúry Bardejov podal 12. júna 2019 na okresnom súde obžalobu sp. zn. Pv 346/18/7701 pre zločin nedovoleného ozbrojovania a obchodovania so zbraňami podľa § 294 ods. 1 a 2 Trestného zákona na skutkovom základe uvedenom v obžalobe. Konanie je na okresnom súde vedené pod sp. zn. 2T/131/2019, pričom do dňa podania ústavnej sťažnosti v ňom nebolo právoplatne rozhodnuté.

3. Uznesením ústavného súdu č. k. IV. ÚS 297/2024-16 z 11. júna 2024 bola ústavná sťažnosť prijatá na ďalšie konanie v celom rozsahu.

4. Podstata sťažnostnej argumentácie spočíva v tvrdenom porušení označených práv zbytočnými prieťahmi okresného súdu. Sťažovateľ poukázal na celkovú dĺžku napadnutého konania, zrekapituloval jeho doterajší priebeh a skutočnosť, že okresnému súdu nebránila v rozhodnutí žiadna objektívna prekážka. V konaní možno badať nečinnosť a nesústredenú činnosť okresného súdu. Do priebehu konania zasiahla opakovane práceneschopnosť zákonného sudcu, ako aj pandémia COVID-19, keďže viacero pojednávaní bolo odročených z dôvodu protipandemických opatrení. Podľa názoru sťažovateľa je jeho vec skutkovo a právne jednoduchá. Sťažovateľ prieťahy nezavinil, pretože ak aj požiadal o odročenie pojednávania, bolo to z objektívnych dôvodov, čo okresný súd akceptoval. Zbytočné prieťahy zavinil výlučne okresný súd svojou neefektívnosťou a nesústredenosťou pri vykonávaní hlavných pojednávaní a zabezpečovaní dôkazov.

II.
Vyjadrenie okresného súdu a replika sťažovateľa

II.1. Vyjadrenie okresného súdu:

5. Predsedníčka okresného súdu vo vyjadrení poukázala na písomné stanovisko zákonnej sudkyne, ktorá zrekapitulovala doterajší priebeh konania. Podľa názoru predsedníčky okresného súdu ide o skutkovo zložitú a náročnú vec, o čom svedčí potreba pribrať do konania viacerých súdnych znalcov. Úkony okresného súdu boli vykonávané efektívne a s náležitým sústredením sa na vec, reagujúc na aktuálnu procesnú situáciu. Celkovú dĺžku ovplyvnila aj pandémia COVID-19, no vo významnej miere najmä správanie sťažovateľa, resp. jeho obhajcu. Významná časť nariadených hlavných pojednávaní bola odročená na výslovnú žiadosť obhajcu obžalovaného alebo z dôvodu jeho neospravedlnenej neúčasti. Predsedníčka okresného súdu osobitne poukázala na skutočnosť, že zákonná sudkyňa plánovala na pojednávaní uskutočnenom 28. júna 2024 rozhodnúť vo veci samej, k čomu smeroval aj jej procesný úkon. Obhajca obžalovaného však najskôr argumentoval tým, že nemá pripravenú záverečnú reč, a po avizovanom odročení pojednávania na 2. júl 2024 vzniesol námietku zaujatosti proti zákonnej sudkyni. S poukazom na uvádzané skutočnosti je predsedníčka okresného súdu toho názoru, že k porušeniu označených práv zbytočnými prieťahmi zo strany okresného súdu nedošlo.

6. Z písomného stanoviska zákonnej sudkyne v podstatnom vyplýva, že vo veci bolo dosiaľ nariadených 24 termínov hlavných pojednávaní a dokazovanie bolo vykonané na 5 pojednávaniach. Ostatné nariadené termíny hlavných pojednávaní boli odročené alebo zrušené, a to v desiatich prípadoch na žiadosť obhajcu obžalovaného, resp. pre jeho neospravedlnenú neúčasť, osemkrát z dôvodu neprítomnosti znalcov, resp. včasného nepredloženia doplnkov znaleckých posudkov, jedenkrát z dôvodu pandémie COVID-19 a jedenkrát z dôvodu práceneschopnosti zákonnej sudkyne. K odročovaniu hlavných pojednávaní nedošlo nesústredeným postupom okresného súdu, ale hlavne z dôvodu, že súd mal v úmysle vykonať všetky navrhované dôkazy, čo bolo spojené s ťažkosťami. Bolo náročné zabezpečiť účasť všetkých 3 znalcov na hlavnom pojednávaní, čo súd riešil tým, že mal snahu doplniť dokazovanie kontrolným znaleckým posudkom. Vzhľadom na stanovisko odvolacieho súdu v inej trestnej veci však napokon pripustil vzájomnú konfrontáciu

znalcov a nariadil na najbližšie pojednávanie opätovne predvolať všetkých troch znalcov na účely vzájomnej konfrontácie nimi podaných znaleckých posudkov.

II.2. Replika sťažovateľa:

7. Sťažovateľ vo svojej replike poukázal na judikatúru ústavného súdu, v zmysle ktorej sa majú zbytočné prieťahy posudzovať ku dňu podania ústavnej sťažnosti, teda v predmetnej veci sa majú posudzovať k 31. máju 2024. Podľa názoru sťažovateľa sa okresný súd 12. júna 2024 dozvedel o prijatí ústavnej sťažnosti na ďalšie konanie, keď zmenil svoj procesný postup. Sťažovateľ poukázal na skutočnosť, že okresný súd na pojednávaní 26. apríla 2024 uviedol, že nie je možné konfrontovať znalcov, pričom na účely konfrontácie predtým odročil viacero pojednávaní, čím spôsobil zbytočné prieťahy. Následne okresný súd po tom, ako sa dozvedel o prijatí ústavnej sťažnosti na ďalšie konanie, zmenil názor tak, že bolo možné konfrontovať znalcov a rozhodnúť na pojednávaní naplánovanom na 28. jún 2024. Keďže sťažovateľ ani jeho obhajca o zmene postupu súdu nevedeli, obhajca nemal pripravenú záverečnú reč. Podľa názoru sťažovateľa nie je prípustné, aby súd v právnom štáte zužoval dokazovanie iba na základe toho, že ústavný súd prijme na ďalšie konanie ústavnú sťažnosť smerujúcu proti postupu súdu.

8. Podľa názoru sťažovateľa žiadne protipandemické opatrenia nebránili okresnému súdu v tom, aby vo veci konal. Sťažovateľ svojím správaním zbytočné prieťahy nezavinil, vo veci bolo vykonaných viacero hlavných pojednávaní, pričom ak sťažovateľ požiadal o ich odročenie, bolo to z objektívnych dôvodov, ktoré súd akceptoval. Sťažovateľ zároveň uviedol, že okresný súd vedome klame vo vzťahu k odročeniu pojednávaní naplánovaných na 12. jún 2020 a 30. marec 2023. Hlavnými dôvodmi odročení pojednávaní bolo nezabezpečenie účasti znalcov zo strany okresného súdu. Sťažovateľ trvá na tom, že v uvedenej veci ide o skutkovo a právne jednoduchú vec, pričom ani po 6 rokoch nie je konanie právoplatne skončené.

III.
Posúdenie dôvodnosti ústavnej sťažnosti

9. Podstata námietok sťažovateľa v súvislosti s namietaným porušením jeho základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prieťahov a práva na prejednanie jeho záležitosti v primeranej lehote je založená na nekonaní, resp. neefektívnej činnosti okresného súdu v napadnutom konaní.

10. Ústavný súd si pri výklade základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prieťahov garantovaného v čl. 48 ods. 2 ústavy osvojil judikatúru Európskeho súdu pre ľudské práva (ďalej len „ESĽP“) k čl. 6 ods. 1 dohovoru, pokiaľ ide o právo na prejednanie veci v primeranej lehote, preto v obsahu týchto práv nemožno vidieť zásadnú odlišnosť (napr. II. ÚS 55/98, I. ÚS 132/03, IV. ÚS 302/2020).

11. Ústavný súd pri rozhodovaní o ústavných sťažnostiach namietajúcich porušenie základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prieťahov, resp. práva na prejednanie záležitosti v primeranej lehote vychádza zo svojej ustálenej judikatúry, v súlade s ktorou účelom základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prieťahov je odstránenie stavu právnej neistoty, v ktorej sa nachádza osoba domáhajúca sa rozhodnutia všeobecného súdu. Samotným prerokovaním veci na súde sa právna neistota osoby domáhajúcej sa rozhodnutia neodstraňuje. K stavu právnej istoty dochádza zásadne až právoplatným rozhodnutím súdu alebo iným zákonom predvídaným

spôsobom, ktorý znamená nastolenie právnej istoty inak ako právoplatným rozhodnutím súdu (IV. ÚS 221/04).

12. Pri posudzovaní otázky, či v súdnom konaní došlo k zbytočným prieťahom v konaní, a tým aj k porušeniu základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru, ústavný súd v súlade so svojou doterajšou judikatúrou spravidla zohľadňuje tri základné kritériá, ktorými sú (i) právna a faktická zložitosť veci, o ktorej súd rozhoduje, (ii) správanie účastníka súdneho konania a (iii) postup samotného súdu. V súlade s judikatúrou ESĽP v rámci prvého kritéria ústavný súd prihliada aj na predmet sporu (povahu veci) v posudzovanom konaní a jeho význam pre sťažovateľa.

13. Aj keď trestná vec sťažovateľa patrí k štandardnej agende všeobecných súdov a nemožno ju považovať za právne zložitú, niet pochýb, že je zložitá po procesnej stránke, o čom svedčí potreba rozsiahleho dokazovania. Táto procesná zložitosť sa prejavila aj v tom, že vo veci boli vypracované tri znalecké posudky s opačnými závermi. Následná potreba vykonania konfrontácie znalcov, resp. vykonania kontrolného znaleckého posudku prostredníctvom znaleckej organizácie mala nepochybne vplyv na celkovú dĺžku trestného konania.

14. Pri hodnotení správania sťažovateľa ústavný súd konštatuje, že sťažovateľ svojím správaním vo významnej miere ovplyvnil celkovú dĺžku napadnutého trestného konania. Z dôvodov na jeho strane bolo celkovo odročených osem pojednávaní (18. 7. 2019, 12. 9. 2019, 20. 1. 2020, 22. 11. 2021, 24. 3. 2022, 8. 11. 2022, 30. 3. 2023, 16. 2. 2024). Ústavný súd akceptuje argumentáciu sťažovateľa týkajúcu sa dôvodu odročenia pojednávania plánovaného na 12. jún 2020. Zároveň však považuje za potrebné zdôrazniť, že aj keď dôvodom odročenia pojednávania v jednotlivých prípadoch bola ospravedlnená neúčasť zo strany sťažovateľa, resp. jeho obhajcu, zásadný vplyv na celkovú dĺžku napadnutého konania mala už ich samotná neúčasť a s tým spojená nutnosť odročenia pojednávania. Využitím svojich práv si sťažovateľ musel byť vedomý, že tým prirodzene dochádza k oddialeniu právoplatného rozhodnutia vo veci samej.

15. V súvislosti s celkovým posúdením postupu okresného súdu ústavný súd konštatuje, že dĺžka napadnutého konania, ktoré dosiaľ nebolo právoplatne skončené po 5 rokoch od podania obžaloby, presahuje primeranú dĺžku konania na jednom stupni súdnej sústavy. Ústavný súd po analýze procesných úkonov okresného súdu neidentifikoval dlhšie obdobie jeho súvislej nečinnosti. Okresný súd priebežne nariaďoval hlavné pojednávania, pričom, ako už bolo uvedené, z celkového počtu dosiaľ nariadených 24 hlavných pojednávaní sa uskutočnilo iba šesť. Z prípadov odročenia pojednávaní, ktoré neboli z dôvodov na strane sťažovateľa, je potrebné uviesť, že až osemkrát bolo pojednávanie odročené z dôvodov na strane znalcov, keďže okresný súd nedokázal zabezpečiť účasť všetkých troch znalcov, resp. zabezpečiť ich súčinnosť v lehote stanovenej súdom. Pozornosti ústavného súdu však neuniklo, že aj vo všetkých týchto prípadoch to bol obhajca obžalovaného, ktorý navrhol odročenie pojednávania. Ústavný súd preto nehodnotí postup okresného súdu ako nesústredený, resp. neefektívny. V okolnostiach prejednávanej veci ide o okolnosti objektívne, na ktorých priebeh nemal okresný súd reálny dosah a ktoré mu bránili v rozhodnutí vo veci. V súčasnosti predchádza meritórnemu rozhodnutiu vo veci sťažovateľom podaná sťažnosť proti rozhodnutiu o nevylúčení zákonnej sudkyne z prejednania veci, o ktorej je príslušný rozhodnúť krajský súd.

16. Ústavný súd, prihliadnuc na opakované žiadosti sťažovateľa a jeho obhajcu o odročenie pojednávania a na objektívnu povahu okolností, ktoré ovplyvňujú plynulosť dokazovania výsluchom, resp. konfrontáciou znalcov, dospel pri komplexnom posúdení priebehu napadnutého trestného konania k záveru, že postupom okresného súdu v napadnutom konaní nedošlo k zbytočným prieťahom, a tým ani k porušeniu práv sťažovateľa podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a čl. 6 ods. 1 dohovoru, a preto ústavný súd nevyhovel ústavnej sťažnosti sťažovateľa.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu ústavného súdu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 27. augusta 2024

Libor Duľa
predseda senátu